СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

РІК XLIX. Ч. 195. Джерзі Сіті, Н. Дж., понеділок, 25. серпня 1941. No. 195. Jersey City, N. J., Monday, August 25, 1941. VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 THREE CENTS in the United States of America.
ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS elsewhere.

КЛЯВДІЯ ОЛЕСНИЦЬКА.

ПРАЦЯ, ЩО ЇЇ НЕ ХОРОНИТЬ ЗАКОН

Сегодня рано стрінула я в „голю" мою сусідку. Мала червоний ніс, заслезені очі і часто переривала кашлем розмову, що кружляла біля предмету нестерпимої погоди та перших осінних простуд. Держачи себе непомітно у віддалі, куди не досяглиб мене бактерії, що напевно роєм розсівалися у воздусі скільки разів відтворила рота жертва їхньої настирливости — я спочутливо кивала головою та перекладала на англійську мову „старокраєву" рецепту на лікування простуди. Надіялася вщасливити нею одним махом мою сусідку та направити її щербате здоровля. „Положитися до ліжка?! Не виходити з хати? Хіба жартуєш!" — І почала вичисляти мені десятку робіт, що їх не може поминути, чи відложити на завтра не ставлячи цим цілої домашньої машини перед обличчя безладу та недостач, які загрожувалиб безпеці та здоровлю родини. Два непосидющі чотиролітні пустуни, з яких годі спустити ока без страху, що розкрутять затички від газу, доберуться до ножиць, чи вилетять крізь вікно на вулицю. Зробити покупки, приготовити їду, помити посудину, хоч „згрубша" поладнати у хаті. Чи багато значить на підложю цих повинностей розпалена голова, захрипле горло, чи струя, що ллється очима і носом?

Кілька днів тому я читала коротку а досадну життєву історію одної американської письменниці. До сорокового року життя не пробувала пера. Жила середньо-щасливим і пересічно-заможним життям жінки свойого чоловіка, мами кількоро дітей та домашньої хазяйки. Ненадійна смерть чоловіка та руїна майна заанґажованого в ризиковнім бизнесі, вкинули зразу на плечі непідготованої до зарібкової праці жінки цілий тягар обовязків та журу за щоденний хліб, виховання та науку нелітних дітей. Пробує ріжних способів, щоб — як кажуть американці — „гнати вовка від дверей"; не примирати голодом самій та родині. У бизнесі (відкриває склеп з жіночими одягами) стрічається з непоборимим суперництвом жінки підготованої і досвідченої у купецькій професії, що доводить її до цілковитої втрати зажиченого капіталу. Хвиля безрадности, розпуки, безсилля і натхніння перелити на папір дещо з цього, що пережила, чи передумала. Спроба вдалася, видавець „маґазину" доглянув талан, і контракт на члена редакції наче happy ending на фільмі закінчив невеселий розділ цієї життєвої історії.

Чомусь ці два образки — недужої жінки, що не може на хвилю відійти від домашних обовязків, і другої, що мусить починати життєву боротьбу у віці, коли належалоб вже її побідно закінчувати, спряглися в одно у моїх міркуваннях про непевну долю у якій живе велика частина замужних жінок, т. зв. домашних хазяйок. Цих, що для них домашні заняття є одиноким родом праці, якій систематично посвячують свій час та набувають у ній досвід.

Це праця, яка щораз більше набирає признак професії. Майже у кожному краю сегодня існує ціла виховна система для підготовки жінок, що беруться закладати власне гніздо. Курси, лекції на господарські теми, чи — як пр. в Америці — подибаєте навіть господарські каледжі, що дають жінкам знання ділянки таке основне, яке осягнулиб вибираючи котру небудь іншу зарібкову професію. А навіть, якщо дівчина виходить заміж, знаючи про хатню економію, виховання дітей і т. п. не більше цього, чого навчила її мама, — набуття цього знання дорогою досвіду зужиє у неї неменше фізичних і умових сил, як кожний інший новий предмет, що його хотілаб зробити жерелом прожитку чи життевого успіху. Знана американська виховниця і авторка Mary Lingenfelter називає домашне хазяйство тяжким „джабом", що — між іншим — вимагає від жінки також сильної фізичної структури і здоровля. Тому радить тендітним дівчатам заздалегідь приготовити себе до якоїсь менше висилюючої професії, шукати зарібкої праці бодай на частину дня і цими приходами оплачувати наемну помічницю для тяжчих хатних робіт.

Тому — хоч небагато найдеться чоловіків, що жіночі хатні обовязки вважалиб за вичерпуюче і складне заняття, воно дійсно стає таким для жінки — зокрема тоді, як у хаті є діти, а вона ставиться вважливо до своїх обовязків. Здається — щораз менше жінок числить, що наріж

(Докінчення на стороні 2-гій.)

ДОБРІ І ЛИХІ ДОЧКИ

Не лише хлопці, але й дівчата нераз завдають своїм родичам біль голови. На цю тему написав „Ди Сондей Реджистер" в Де Мойн статтю, яку опісля в скороченій формі передав журнал „Ди Вумен". „Чи ти є гордощами і радістю в житті своїх родичів, чи може ти є їхнім великим болем голови?" — питає стаття на адресу дівчини, та радить їй: „Переконайся про це сама".

Замісць давати дівчатам загальникові поради як поступати, або загальниково докоряти, щоб дівчата були „добрі", „гарні характером", „поводились як виховані діти" і т. п., стаття радить дівчатам провірити себе, як вони в ріжних конкретних ситуаціях поводяться? А вже після того ствердити, чи дана дівчина є „добра" чи „лиха", „вихована", чи „без виховання", з „гарним характером", чи з „поганим"?

„Чи ти накладаєш на свої уста грубий поклад шмінки, (липстик), знаючи, що до мами в гості приходять її товаришки з клюбу і деякі з них дивляться кривим оком на тих дівчат, що малюються?" — ставить та стаття запит.

Чи ти маєш звичку вираховувати перед своїми родичами всі ті суконки, які дістали твої товаришки від їхніх родичів?

Чи ти починаєш по „модерному" кликати своїх родичів по першим імені в приявности старших людей, хоч передтим ти кликала так, як треба, себто „мамо" і „тату"?

Чи ти починаєш воркотіти, коли твої родичі пляннують запросити на якийсь вечір своїх кревняків?

Чи ти називаєш їх „старомодними", що не розуміють духа часу?

Чи ти приводиш своїх знайомих на обід, без попередження; тоді лиш, як це вкажуть твої примхи?

Чи ти забуваєш сказати своїй мамі, як тобі смакували твої улюблені потрави, приготовані мамою?

Чи ти приводиш пізно вночи своїх товаришів і товаришок і, не звертаючи уваги на інших, накручуєш радіо?

Чи ти строїш собі зідливі жарти з найстарших і найдорожчих приятелів своїх родичів?

Як родичі просять тебе до кіна, чи ти даєш їм відчувати, що йдеш з конечности, бо кращого товариства під рукою нема?

Як ти їдеш автом і родичі тобі нагадують, що по даним шляху не можна їхати більше, ніж 40 миль, чи ти часом на перекір родичам не приспішуєш авта до 50 миль?

Чи ти нарікаєш на помешкання, в якім живеш ти і родичі, та не називаєш його „норою"?

Чи ти не відповідаєш зухвало родичам, коли вони тебе посилають на ріг вулиці до крамниці, та чи не кажеш, що такі покупки повинні робити лиш малі діти?

Чи те не заночовуєш деколи в своїх приятелів, хоч би зовсім порядних людей, не повідомивши наперед про це родичів?

Як твої приятелі і приятельки мають тебе відвідати, чи ти часом не „муштруєш" своїх родичів, як вони мають поступати та що говорити?

Чи ти не розкидаєш по кімнаті своїх речей, мовляв, тому, бо ти занадто занята, щоб за собою все упорядкувати?

Чи вечер, проведений в дома, не уявляється для тебе такий нудний, що його годі видержати?

Чи ти занедбуєш писання листів до дому, коли ти десь далі поза домом?

Чи ти розтринькуєш скоро ті гроші, які дістаєш від родичів на дрібні видатки, а опісля приходиш до родичів, щоб рятували тебе знов грішми, бо тобі їх конче потрібно?

Чи ти говориш своїм родичам, що вони негарно, немодно одягаються?

Чи ти плекаєш свої нігті аж так великими, що не можеш нічого в кухні мамі помогти, бо боїшся, що від роботи вони поломляться?

Чи ти замовчуєш перед мамою про своє знайомство з якимсь хлопцем і ждеш, аж вона довідається про це від інших людей?

Відповідь „ні" на кожний запит дасть дівчині чотири точки. Три точки дасть відповідь „дуже рідко", дві точки „деколи", а одну точку відповідь „так". Зрозуміло, що годі навіть сподіватись, щоб була така дівчина, яка не поповнювалаб ніколи ні одної із названик помилок. 66 точок до 88, дає право даній дівчині уважати себе ідеально доброю дочкою. Від 44 до 66, зовсім нормальною. Від 32 до 44, такою, що варт над собою застановитись і себе поправити. А від 32 вниз — такою, що треба поважно над собою подумати; бо така дівчина є тяжкою проблемою для родичів і для себе.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918, by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.,

Жінка До Оборонної Праці

„Бюро Забезпечення Занять" при „Раді Суспільного Забезпечення" приготовило до публичного вжитку докладний перегляд основних оборонних промислів, при чому звернуло спеціяльну увагу на те, в яких роботах жінки можуть успішно заступити чоловіків.

Перегляд обіймає 1.894 занять у 21 основних оборонних промислах, а підсумок робіт показує, що жінки можуть сповняти з успіхом коло дві третині цих робіт. З того числа робіт лише 331 показалося такими, які зовсім не надаються для жінок, чи длятого, що до них треба великої тілесної сили, чи длятого, що умовини праці роблять допущення жінок до тої роботи неможливим.

Зо загального числа занять 654 були такі, що до них можна взяти жінок негайно, себто по дуже короткім реченці приготування.

Таке поширення примінення жіночої праці в промислах треба приписати розвоєві машинерії. Завдяки новим машинам можна жінок наймати навіть при виробі важких гарматних куль, при котрому давніше вживалося лише мужчин. Велику частину праць при виробі автів, троків і повзів теж можуть виконувати жінки, бо важкі частини переноситься машинами.

На лісті робіт, до яких можна вживати жінок, зявилися вперше праці при виробі частин для електрично приладдя, порушування машинерії, що служить до вірчення, пилування, рубання, чеканення, до обслуги різнородної машинерії при виробі автів та машинерії до виробу струментів. Допускається жінки далі до будови човнів і кораблів, ба навіть до певних праць при відливанні заліза. Признається їм теж поважне число занять при фабрикації й обслузі літаків.

Потреба робочих рук для різних оборонних праць дозваляє догадуватися, що жінки будуть скоро брати щораз ширшу участь у промисловому житті краю.

Праця, Що Її Не Хоронить Закон

(Докінчення зі сторони 1-шої.)

ний „делікатесен" розвяже для них проблему виживлення родини — щораз менше подибуємо матерей, невразливих на злі навики чи поведінку своїх дітей. Поза зростаючою фреквенцією по господарських школах видавці підмічують явище щораз більшого попиту на книжки та магазини про ведення хати та виховування дітей — радієві стації безупинно побільшують час призначений для програм на ці теми.

Але при усіх знаменах поступу справа домашнього хазайства має одну темну сторінку, що для неї ні одна суспільність не найшла ще правильної розвязки. Є нею це, що мимо заабсорбування всего часу, здоровля і здібностей жінки на протязі довгих літ — не дає їй домашне хазяйство ніякої майже забезпеки чи підготівки на випадок, колиб життя поставило її перед потребою шукати жерела зарібку для себе та дітей. Усе це, у чому жінка видосконалюється біля своєї родини, підготовляє її на ділі до найменшої і малоплатної категорії праці — домашньої помічниці, чи в найкращому випадку, піклунки дітей. (Для цього останнього заняття вимагають здебільша покінчення професійних шкіл). Вправді жінці прислугує часть родинних дорібків, але нема закону, який обмежував би право чоловіка спекулювати родинним майном доперва після виділення з нього неторкаємої части на забезпеку дітей та жінки. Сплачування асекурації залежить виключно від почуття обовязку та доброї волі голови родини, який часто вважає, що підготовляє цим жінці якийсь незаслужений „дар з ласки". У цьому, чи іншому краю подибаємо професійні організації, що вкладають на своїх членів обовязок забезпечити бодай у деякій мірі будучність своєї родини. До таких належали перед війною у Галичині Союзи Українських Адвокатів і Лікарів, де сплачування аскурації було умовиною членської приналежности.

Та це лиш відокремлені намагання зробити щось у складній справі, якою являється конечність зужиткувати працездатність та інтелект жінки на користь родинного вогнища і запевнити їй в заміну якусь матеріяльну забезпеку на випадок, як висихає жерело родинних приходів, залежних від чоловіка. Пару літ цьому Елінор Рузвелт, жінка Президента, повела була для цієї цілі пропаґанду за пенсії для жінок занятих біла власнього хазяйства. Спосіб надто радикальний, що заскочив жінок, а переразив і схвилював чоловіків. Нічого з цього не вийшло, бо протестувало навіть жіноцтво проти зрівнювання його праці зі звичайною зарібковою, та позбавлювання її елементу посвяти та добровільности.

Будучий розвій суспільности напевно порадить собі якось з цею проблемою. До цього часу треба самим жінкам задзалегідь дбати про це, щоб життя не готовило їм прикрих несподіванок та небезпечних відскоків. Найкраще перед подружям придбати собі якись фах, а опісля — хоч не виконуючи його — цікавитися розвоєм, що його робить ця ділянка праці, в границях домашних обовязків шукати нагод, щоб не виходити хочби лиш теоретично з фахової підготівки.

Визвольник Турецької Жінки

Дня 10. листопаду 1938. року втратила Туреччина першого свого президента. Був ним, як відомо, Кемаль Ататюрк, творець нової Туреччини, наскрізь змодернізованої, майже не подібної до старої. Зірвавши зо старими національно-релігійними традиціями, Ататюрк, як знаємо, зірвав навіть зо старою і зогнилою столицею, з Царгородом, і переніс центр нового життя до Анкари, що стало тепер модерним містом на тому місці, де було не так давно маленьке сільце.

Та чи не найбільша реформа Ататюрка — це визволення турецької жінки, яку вважали до його приходу майже невільницею. Він витягнув її з гаремів і надав їй таку свободу, що на неї можуть глядіти зо заздрістю жінки інших країв. Він зніс заслони на лиця жінок, що були признакою жіночого поневолення. Як диктатор, подбав, що державним законом зістало заборонене многоженство. Далі подбав і про соціяльну охорону матери і дитини, а жінці признав повну свободу в змаганню до освіти і особистого розвою. Ось тому є тепер в Туреччині жінки в парляментах і на найвищих державних становищах, як теж в научних заведеннях. Ататюрк оцінив знаменито вагу жіноцтва в розбудові держави і тут пішов він цілком іншим шляхом ніж европейські диктатори, Гітлер і Мусоліні, що відтягнули цілковито жінку від державного будівництва. Ататюрк поступив зовсім розумно і використовував для державного будівництва обидва чинники: чоловічий і жіночий. Тепер тільки питання, чи по його смерти турецьке жіноцтво задержить ось ті великі надбання, які по довгих літах неволі прийшли йому дуже легко. Та це вже залежатиме від самих жінок. Кемаль Ататюрк поклав їм основи до повного розвою, а тепер треба тільки вміти і хотіти з уже признаних прав користати.